

POHOD

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 3/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

V Ljubljani, dne 3. avgusta 1935.

Štev. 26 — Leto IV.

IZHAJA VSAKO SOBOTO

V skupno kolo!

Dovolj motne so vode, v katere je zaplula ladja našega naroda in brez črnoglednosti lahko rečemo, da bodo postale te vode še bolj motne in kalne. Morda je tudi prav tako! Čim večja bo postajala in postala umazanija, tem preje bo prišlo iztreenjenje! Že enkrat smo živeli v prilično podobnih razmerah, že enkrat smo doživeli, da nas je močna roka blagopokojnega Kralja izvela iz umazanega partizanskega kaosa in nam pokazala edino možno pot do one notranje konsolidacije, ki je prvi pogoj za zboljšanje naših gospodarskih in socialnih razmer. Le kratek hip je trajalo iztreenjenje in ravno oni, ki so takrat najbolj navdušeno kričali »Slava 6. I. 1929«, so s tem svojim hlinjenjem navdušenjem samo maskirali namen, da s podtalnim rovanjem izpodkopavajo in onemogočijo praktično provedbo 6. I. 1929! Partizanstvo in partizanska politika je kot močvirsko blato — le malokomu se posreči izvelči se iz blata in stopiti na trdna tla. Večina se tudi sicer, vleče iz blata sedaj eno, sedaj drugo nogo, a vedno stopi zopet v blato nazaj in se pogrezne še globlje. Tako je in s tem moramo računati ravno danes, ko vidimo s kakšnim navdušenjem korakajo in čopajo po tem blatnem »tudi Jugosloveni« in so vsi srečni, ko smejo zopet povsem odkrito gaziti po partizanskem blatni in zavajati vanj še nove žrtve!

Kakor je vse to žalostno, pa vendar nimamo poudarka na klonjenju glav in obupavanju. Ni to prvič, že ponovno smo v eni ali drugi obliki izpovedali svojo globoko vero v obstoj našega naroda in naše države, ki sta šele v prvem otroškem stadiju svojega žitja in bitja, pa seveda še ne moreta biti toliko ustaljena in uravnovešena, da bi se smelo gledati na razne stranske poretirano tragičnega stališča. Poleg tega ni za nas nobeno presenečenje, ko vidimo stare partizane skakati vse navdušene nazaj v partizansko blato. Če se oni opravičujejo, da to ni več staro, marveč že prenovljeno, jugoslovensko blato, nič zato, saj ne verujemo sami sebi, kako jim naj verjamemo mi, ki smo se blata ogibali doslej, pa se ga hočemo in moramo izogibati tudi v bodoče. Mi verujemo v bodočnost Jugoslavije, ta bodočnost more biti samo jugoslovenska, zgrajena na enotnem jugoslovenskem narodu. Božja previdnost je vodila naš narod preko Kosova in trpke sužnosti do vstajanja, božja milost in krvave žrtve

naših herojev so ustvarile temelj naši svobodi, ta temelj je od 9. 10. 1934 dalje zacementiran s srčno krvjo blagopokojnega Kralja. Kdo bo tako jak, da bo v stanu razbiti te stoletja grajene, iz muk in trpljenja nastale temelje? Mar oni, ki so uganjali vse svoje življenje le politiko? Niso storili tega doslej, tega ne bodo storili niti v bodoče. Ne morda zato, ker tega ne bi hoteli, pač pa radi pomankanja moči in požrtvovalnosti. Kar je zgrajeno iz kosti in krvi, to se ne da razbiti, drugače, kot s krvjo. Ta pa pri partizanih ni na prodaj!

Ta vera, ki je tako globoko vcepljena v naše duše, nam seveda ne sem vzeti volje in veselja do dela in ne sme napraviti iz nas fašistov, ki bi prekrizanih rok čakali na razvoj dogodkov. Ravno sedaj je naš čas tu, ravno sedaj smo dolžni zavijati rokave in zgrabiti za delo. Kot zavedni Jugoslovenci, prežeti z idejo narodnega in državnega edinstva, hočemo dobro svojem narodu. Moramo mu torej pomagati in storiti vse, da se bo kalno vodovje čim prej izčistilo in da bo narodu čim prej mogoče črpati zdravje in sveže sile iz čistih jugoslovenskih vrelcev, potokov in rek.

Pustimo starce, ki se jim hoče blata, ozrimo se na mladino, ki še ni umazana in zastrupljena in se ji hoče čistih voda, da si v njih okopljne in osveži svoja telesa! Tu je polje našega dela, tu združimo svoje napore z vsemi dobromislečimi in hotečimi Jugoslovenci in uspeh ne bo izostal.

Začnimo pa najprej pri sebi! Vrste nacionalistov niso dovolj enotne! Do pred kratkim tudi niso bile dovolj izčiščene, danes je to izčiščenje že izvršeno. Če kje, je tu ponovno dviganje starih partizanskih praporov imelo dobre posledice. Saj vemo, kdo se je po 6. januarju 1929 vse trudil med nacionaliste, komu vse je bilo ležeče na tem, da okraši svojo gumbnico z značko ene ali druge nacionalistične organizacije. Te značke so sedaj izginile in voditelji njih nacionalističnih organizacij, ki so se vsaj za hip navduševali nad velikim številom članstva, se bodo prav radi vsaj sedaj oprijeli gesla: NE MNOŽINO, KAKOVOST NAJ PREDSTAVLJAJO IN VSEBUJEJO one organizacije, ki hočejo v resnici vršiti borbeno nacionalno delo in nočejo biti nekaki »feraini« za seje, družabne večere in izlete ter sredstva za pridobivanje odlikovanj o priliki kakih »izredno pomembnih« proslav in jubilejev.

Danes, ko je odpadlo gnilo partizansko listje, se lahko bolje pogledamo in spoznamo med seboj, predvsem pa se moramo vprašati, ali ni morda nacionalnih organizacij preveč. Brez rekriminacij lahko ugotovimo, da za nastanek nekaterih organizacij pri nas ni bilo nobene stvarne potrebe in da znači njih obstoj le nepotrebno in skrajno škodljivo cepljenje sil. Vzemimo samo naše narodno obrambeno delo. Malo nas je, sovražniki pa pritiskajo od juga in severa in nam v mejah naše lastne države krađejo našo zemljo in duše naših ljudi. Častitljiva CMD ima svojo lepo tradicijo in lahko navede nebroj uspehov iz časov, ko še ni bilo lastne države in je bilo narodno obrambeno delo mnogo težje, zlasti pa mnogo nevarnejše kot je danes, pa se vendar ne oprimemo vsi te naše CMD, ki ni niti politična niti separatistična, marveč se cepimo celo tu in ustvarjamo druge slične za istimi cilji stremelce organizacije. Ne odrekamo dobre volje in najboljših namenov onih, ki so ustanovili te paralelne organizacije, ne moremo jim pa priznati smisla za solidarno in osredotočeno delo, ki je danes bolj potrebno kot je bilo kdajkoli.

Isto cepljenje vidimo pri drugih, nacionalnih organizacijah. Spomini na bivšo Orjuno so nekateri povod, da se cepijo in sanjajo o Orjuni oživljeni. Kdor gleda v prošlost, pa vsled tega pozablja na tako bridko sedanjost, ta ni realen marveč fantast. Kdor stavlja za pogoj svojega delovanja ustvarjanje ali oživljenje neke določene firme, ta ne koristi nikomur, škoduje pa ravno onim ciljem in idealom, katerim bi rad služil. Če dostavimo še — hvala Bogu prav borne — posledice poskusov raznih političnih enodnevnic, ki so si hoteli ostvariti na dokaj čudne načine tudi nacionalistično zaledje s pritegnitvijo posameznih nediscipliniranih in malkontentskih elementov, potem imamo prilično vse vzroke razcepljenosti pred seboj in lahko vidimo, da so vsi ti vzroki le prazni in brezpomembni in da za treznega in iskrenega nacionalista ne morejo predstavljati resne ovire za složno sodelovanje z drugimi resničnimi nacionalisti.

Proč z dvojnimi in trojnimi tiri, zavozimo vsi svoje sile na samo eden tir in izživljajmo jih skupno, da bo za naš narod čim hitreje končana vožnja po kalnih vodah partizanstva.

I. C.

Jugoslovenski javnosti!

Okoli leta 1350 je našlo v naših, takrat še nedotaknjenih okoliških šumah današnjega Kočevja, zatočišče 300 nemških družin, ki so morale zapustiti svojo domovino kot politični begunci, da si rešijo golo življenje.

Bivša Avstrija je negovala ta otok nemške rase v slovanskem morju z vso skrbnostjo. Z vsemi mogočimi sredstvi je skrbela za njegovo širjenje in mu gradila umetno vez z nemško celino.

Osvobođenje jugoslovenskega naroda in ustanovitev svobodne jugoslovenske države je sama po sebi izbrisala vse te nepravilne vezi in kočevski Nemci so ostali kot samotna naselbina v našem življu.

Jugoslovenska javnost je verjela izjavam kočevskih Nemcev o lojalnosti in zvestosti do nove države, ki so jih podajali povsod in ob vsaki priliki. Verjela jim je kljub temu, da je poznala njihov krčeviti odpor proti vsakemu zunanemu znaku jugoslovenske lastnine tega koščka naše zemlje.

Verovali smo v dobro voljo in čakali! Zmaga nemškega nacionalizma v Rajhu je zamislila tudi glave kočevskih Nemcev. Kočevski srez je bil posejan s kljukastimi krizmi. Nastopanje kočevskih Nemcev pa je prekoračilo meje dostojnosti in v mnogomestnem spominjalo na objestnost iz dobe vladanja »gospodskega naroda«.

Tudi ta odmev velikega preporoda nemškega naroda v Rajhu, smo skušali razumeti kot priroden in ozdravljen prepu-

stili času. Gledali smo na ta razvoj javnega življenja kočevskih Nemcev vso dobo naše narodne in državne svobode z onim nacionalnim razumevanjem, ki dopušča vsem narodnim manjšinam svoboden kulturni in nacionalni razvoj. Nismo pričakovali, niti želeli, da se vtopi ta tuj otok v našem narodnem elementu. V stoletni borbi za narodne pravice smo se naučili spoštovati tudi pravice drugih do obstoja, najsi bodo to narodi izven naših meja ali narodne manjšine v naši zemlji. Zahtevali smo le, da črpajo svojo pogonsko silo iz sebe in da se nacionalno izživljajo v onih mejah, ki ne dopuščajo nikakega dvoma v skladnost javnega nacionalnega življenja z njihovim notranjim čuvstvom, ki jim ureja odnos do jugoslovenskega naroda in države.

Razvoj političnih prilik v Avstriji in na Madžarskem pa je v poslednjih dveh letih očividno pričel omamljati kočevske Nemce v taki meri, da jugoslovenskim nacionalistom nikakor ni dopuščeno samo opazovati vrenje v tej narodni manjšini. Črnožolta reakcija, ki je bila vedno osnovna os nacionalnega delovanja gotovih elementov v vrstah teh ljudi, je tako brutalna žalitev za jugoslovenski narod, da ne moremo več molčati in dopustiti razvoj dogodkov v dosedanjih meri. Zavedamo se, da nam ne preti nikaka opasnost uresničenja habsburških sanj z nobene strani. Jugoslovenski narod je dovolj močan, da si bo znal očuvati v stoletnih borbah pridobljene pravice. Najmanj nam preti ta opasnost s strani kočev-

skih Nemcev. Nihče pa nam ne more zameriti na lastni zemlji najostrejšo borbo proti »mrtvi straži habsburške Avstrije« — kakor se radi nazivajo nekateri kočevski Nemci — ker nam jo narekuje naš narodni ponos in tisočeri grobovi najboljših sinov naroda, ki jim ga je izkopala habsburška Avstrija.

Sedemnajst let smo trpeli izpade kočevskih Nemcev proti našim življenjskim narodnim interesom. Trpeli smo, da je v teh krajih dejansko vladala nemška manjšina nad našim življem. Zdržali smo se celo, ko je pričela odkrito in javno borbo proti našemu jeziku v cerkvi in šoli ter preganjala one uradnike, ki so hoteli uveljaviti naše narodne pravice na lastni zemlji. Trpeli smo to kot močnejši v prepričanju, da mora priti čas pomirjenja in pravičnega sožitja.

Danes, ko odpirajo kočevski Nemci svoj prosvetni dan v Stari cerkvi in se izrablja tudi ta prilika za užiganje nacionalne nestrpnosti in vzbujanje neizpolnjenih upov, pa izjavljamo enkrat za vselej:

Ako bo ta dom služil gojitvi njihove rasne individualnosti v isti meri, kot gojitvi spoštovanja in zvestobe do jugoslovenske države in jugoslovenskega naroda, potem bo ta dom nemške zajednice nam, jugoslovenskim nacionalistom enako svet, kot so nam sveti naši narodni domovi.

Ako bo ta dom postal hram kulta habsburških sanj in miselnosti onih kočevskih Nemcev, ki že od našega narodnega osvobodjenja goje nacionalno nestrpnost in podtalno rujejo proti vsaki konsolidaciji naše zemlje in upanju na obnovo črnožoltih ča-

sov, potem bomo mi, jugoslovenski nacionalisti izravnali to hišo z zemljo in končali borbo šele takrat, ko bo iztrebljen iz naše zemlje poslednji preostanek črnožolte reakcije.

Tako nam Bog pomagaj!

Ljubljana, 21. julija 1935.

Omladina Narodne odbrane.

V leto 1928?

V zadnjih 14 dneh se je zgodilo dokaj političnih dogodkov v Jugoslaviji. Ali jih naš človek, naš narod razume? In kako sodi o njih? Ali jih odobrava ali odklanja, ali si od njih kaj dobrega obeta ali kaj slabega ali pa mu je že vseeno?

Vlada Bogoljuba Jeftića je padla. Nihče ne ve konkretno, zakaj je padla, vsi pa vemo, zakaj je padla v resnici. To se pravi, nihče ne ve, kdo je Jeftiću dopovedal, da mora demisionirati, saj demisija par ministrov ne zadostuje za demisijo »voditelja«, ako je to res voditelj in močan mož. Toda majhna demisija povsem brezplivnih ministrov je zadostovala, da je Jeftić moral iti, ker je bilo to že popreje in drugod tako odločeno. Moral je iti, ker se je režim preživel, ker je odpadla glavna vsebina.

Popreje smo bili v moralnem pogledu pravi dediči Avstrije. Šli smo se klerikalce in liberalce, in na Hrvaškem in v Srbiji ni bilo nič drugače. Prišlo je do borbe, ki je preselila vse meje demagogije in ki je privrela na vrhunec s strelji Punije Račića. Situacija je postala zrela. Takrat smo imeli Kralja, ki je bil vzgojen v trdi šoli življenja in ki je poznal svet, ki je tudi vedel, kaj hoče in ki je hotel nekaj velikega, lepega; hotel je močno, konsolidirano Jugoslavijo, in hotel je, da bi naše domovine ne krhale razne partijske strasti in razni mali interesi takozvanih politikov. Zato jih je razgal in uvedel šestojanuarski režim, katerega je pozneje izgradil z ustavo in zakoni 1931. Nosilec vsega političnega dejanja odlej je bil ON, drugi so bili le pomočniki, eni boljši, drugi manj dobri, ali vedno le pomočniki, izvrševalci njegove volje, uresničevalci njegovih idej. Jugoslavija je v tej dobi postala močnejša, pridobila je na ugledu, konsolidacija njena je napredovala. Dobo tega režima bi se smelo smatrati, da je blagoslovljena.

Na znotraj je ta režim imel izprva največje uspehe. Vsa naša javnost je radostno pozdravila, da so bili nesposobni prepirljivi izgnani in odstavljani, in pozdravila je tudi novo ustavo in novo upravno razdelitev na banovine. Toda kmalu na to se je dozevalo, da se nekaj krha, razvoj se je ustavil in prikazali so se znaki, da smo pred novimi spremembami, ki bi jih morda inavguriral zopet veliki narodni voditelj in kralj, — v tem hipu pa je ta heroj padel, ostali smo sami.

In nikogar ni bilo, ki bi bil takoj in neposredno stopil na njegovo mesto, ne v državnopravnem marveč v aktivističnem smislu. Nikogar ni bilo, ki bi bil mogel prevzeti v roke vaje ali volan in to z isto voljo, z istim namenom, z istim ciljem. Vodji lahko sledi samo vodja, ali pa mu sledi dosedanjí pomočnik, kateri pa je bil pomočnik samo v enem resoru in ne more prevzeti in v istem duhu voditi vsega. Od vodstva resora zunanje politike pa do prevzema celokupne zunanje in notranje politike, v cilju konsolidiranja cellega naroda, izmirjevanja in izravnavanja nasprotij, — to je razlika.

Ostala je torej samo ideja »Jugoslavija«, in oporoka, da je to oporoko treba čuvati, k diskusiji pa je bilo postavljeno, s kakšno metodo naj se najbolje čuva ta dedščina in kdo naj to nalogo prevzame.

Tako je v navadni kmečki hiši, v trgovskem domu, in tudi v delniških družbah ter v višjih organizacijah, trustih, koncernih in še v obsežnejših organizacijskih oblikah, n. pr. državah, ni drugače. Nekdo mora biti nosilec moči, nekdo mora biti nosilec ideje, nekdo mora voditi. In kdor vodi, mora vedeti, kaj hoče in kakšno idejo zastopa.

Tega se moramo nacionalisti najpreje zavedati.

„POHOD“ živi samo od naročnine!

Dr. I. L.

Jugoslovenska antologija

Med šolniki in znanstveniki, ki prihajajo k nam vsako leto kot izaslaniki prosv. ministrstva k t. zv. nižjemu in višjemu tečajnemu izpitu, smo mogli lansko leto pozdraviti prof. Miodraga Ibrovca. Ni bil prvič med nami, saj izhaja iz naše predvojne nacionalne organizacije, ki je prva skušala premagati zastarele meje provincijalizma in spoznati naš celokupni kulturni svet. Tudi v Parizu je drugoval z različnimi našimi romanisti in se zanimal za naše najnovejšo literarno pojavo. Kadarkoli ga je zanesla pot v našo belo Ljubljano, je z živim zanimanjem v prijateljski družbi razpravljala o naših kulturnih in literarnih problemih. Že po svoji zunanosti tip modernega filologa, s širokim razgledom po sodobnem svetu in z globokim pojmovanjem najnovejših literarnih smeri. Prijeten družabnik, ki se mu pozna, da je videl svet in se je navzel vseh onih družabnih oblik, ki na prvi pogled izdajajo človeka svetovne izobrazbe. V njem se harmonično izražata moderen znanstvenik in gentleman. Po obrazu bi v njem prej videl Evropeca ko Jugoslovana. In vendar je to naš moderni Jugosloven, ne le po rojstvu in imenu, ampak tudi po nazorih in pogledih na naš sodobni kulturni svet in po družabni ljubeznivosti, ki tako odlikuje naše južne brate. Zato nam je bilo tako prijetno v njegovi družbi. To pot ni bil sam pri nas. Spremljala ga je gospa Savka, izredno ljubka in ljubezniva gospa, tip moderne žene, ki je združevala v sebi zavest visoke izobrazbe s preprosto žensko nežnostjo. Seznanišla sta se na študijah v Parizu in tvorila idealen par, ker ju je družil neke isti idejni svet, ampak tudi ona srčna vez, ki daje vsemu skupnemu delu in življenju pravi smisel. Vsi, ki smo jo spoznali, smo jo vzljubili vsled njene neprisliljene družabnosti in naravne dobrosrčnosti. Ogledala si je našo Slovenijo in je bila polna hvale o nji. Med tem ko je bil mož zaposlen v šoli z uradnimi dolžnostmi, je marljivo obiskovala našo licealno biblioteko in dognala nekaj manj jasnih literarnih zagonetk, ki so jo zanimale. Že tedaj sta govorila o jugoslovenski antologiji, ki sta jo pripravljala. A mislili smo, da je še daleč do te zbirke, ki naj nas predstavlja pred evropskim kulturnim svetom.

V sedmem razredu, kjer smo pričakovali gosp. min. odposlanca s posebnim zanimanjem, saj smo zanj pripravili francosko in slovensko razredno akademijo, smo doživeli nenavadnega in nič nemogočega. Sedmošolka, ki je pravkar pri tabli odgovarjala na neko vprašanje o Prešernu, se je pri nenadnem vstopu gosp. inšpektorja tako zmedla, da ni več vedela, kje se je glava drži. Gosp. izaslanik je takoj opazil zadrego, ki je s svojim prihodom ni hotel povzročiti, in je skušal pomagati s tem, da se je spustil z učenko v razgovor o Prešernu. S tem je postala zmeda še večja, kajti pri nas se ne enkrat sliši, da »tam doli« o Prešernu nič ne vedo in da sploh »tam« slovenske literature ne poznajo, kar je za one, ki je sami ne znajo, velika tolažba pri maturi. Sedaj pa naenkrat stoji v razredu izaslanik iz Beograda, ki — kakor se vidi — jako dobro pozna Prešerna. In mi smo pet mesecev prebirali Prešerna in njegove poezije in obdelovali vse probleme: problem pesnika in človeka, problem življenja in smrti, problem slovenstva, slovanstva in jugoslovenstva, problem vere in svobode, byronizem, château-erianizem, in vse probleme visoke romantike, sedaj pa se zdi, kakor da ne znamo nič. Kajti Prešeren je kakor vsak problem: na videz se zdi vse preprosto in naravno: tako gleda nanj navaden človek, ki ga pozna po pesmi »Luna sijaj«. A čim bolj se poglobljaš v njegove življenjske in umetniške probleme, bolj se ti odmika in bolj ti postaja vse težko, tuje, nerazumljivo. Zato ni čudno, da je ves razred obšel tak strah, da ni bilo mogoče dobiti nikakih pametnih odgovorov. Celo odličnjakinje so bile popolnoma zbegane. Da nekoliko pomiri preplašeno čredo, se obrne gosp. izaslanik zopet k učenci, ki je stala pred tablo in je med tem zbirala svoje znanje o Prešernu: že na obrazu se ji je brala popolna zmedenost.

»Povejte sonet o Vrbi!«

Nič!

»Razumete: deklamirajte pesem »O Vrba!« ...«

Nič!

»No, pa povejte samo, kakšne misli razvija pesnik v tej pesmi!«

Nič!

To je bilo že malo preveč. V sedmi šoli in učenka ne ve nič o Vrbi!

V razredu smrtna tišina.

»No, dobro: jo bom pa vam jaz deklamiral.«

In gosp. izaslanik iz Beograda je Slovenki sedmošolki, ki ni imela pojma o Prešernovi Vrbi, začel deklamirati:

»O Vrba, srečna, draga vas domača,

kjer hiša mojega stoji očeta!« ...

Smrtna tišina v razredu se je še povečala. Čudo božje! Izaslanik iz Beograda zna Prešernove pesmi na pamet! Nekatere se niso mogle zdržati več. Da odvrnejo tako sramoto od razreda, so začele deklamirati z njim, da ne bi mislil, da je pesem v razredu res neznan.

Gosp. izaslaniku je bilo to po volji. — Zdeklamirali so pesem do konca in zdaj se je zbežala celo ona pri tabli, češ, da jo zna. Gosp. izaslanik je pokazal, da je pravi pedagog. Rekel je, da ni prišel kot kak »strah« (v resnici tudi ni tako izgledal), ampak kot prijatelj mladine. Ni se vznemiril nad neznanjem, ampak mirno nadaljeval razgovor o Prešernu in vzbujal v razredu čim dalje več zaupanja. Ko je odšel in so učenke zvedele, da prevaja Prešerna v francoščino, tedaj so šele razumele, da je imel njegov poset v sedmem razredu še poseben namen. (O Vrbi bi seveda človek sodil, da jo zna vsak slovenski srednješolec, a izkazalo se je, da temu ni tako. Nekateri jo znajo iz ljudskih šol. V čitanjeh za nižje razrede srednjih šol je ni. V višjih razredih pa se malo memorira).

Naravno je, da je zastopil g. izaslanik med nami najlepši spomin in da smo se vsi radi spominjali njega in njegove ljubeznive soproge. Kar je iz Beograda nenadoma došla črna vest, da je gospa Savka umrla. Bivala sta nekje na vasi na počitnicah in gospa je zbolela na tifusu. Ni bilo rešitve. In če smo kdaj vsi soglasno od srca obžalovali izgubo kakega človeka, je bilo to tokrat; nismo mogli verjeti, da je odšlo iz življenja mlado bitje, tako srečno, tako vedrega lica, dobrega srca, jasne misli. »Ljubiteljsko lepote« jo po pravici imenuje njen življenjski drug, prof. Ibrovac, v predgovoru k Jugoslovenski antologiji, saj mu je pomagala pri sestavljanju in pri prevodih. Čutili smo vsi ta težki udarec usode, ki je zadel našega marljivega kulturnega delavca. A v teh težkih dneh je dožorevalo delo, ki sta ga skupaj ustvarjala, in te dni smo prejeli lično knjižico, o kateri so poročali že vsi naši dnevniki. Na naslovnem listu je označena gospa Savka kot sotrudnica in bo prav, da bo ta antologija ohranila njen spomin med nami. »Jugoslov. antologija« v francoščini. In to v založbi in v zbirki, ki ima po svojih antologijah svetovno ime. Prof. Ibrovca smo dolžni za to delo priznanje in zahvalo.

Zbirka je sicer namenjena ljudem, ki imajo za nas in za našo poezijo posebno zanimanje. Zato so preprežne svobodne, da nudijo čim več prvotnega, originalnega. Na čelu zbirke se sveti Vodnikova »Ilirija oživljena«. Lahko smo ponosni nanjo. Iz Prešerna imamo troje sonetov, dvojce iz »Son. venca« in »Vrba«. Seveda bi radi več, a potem bi morala biti vsa antologija drugače urejena. Slovenci se tu ne moremo pritoževati, češ, da nismo dovolj vpoštrevani (kar se tako rado godi — opravičeno ali neopravičeno). Zdi se, da je šel zbiratelj antologije v svoji vsestranski pravičnosti celo predaleč, ker bi bilo morebiti bolje, če bi bolj proniknila glavna naša imena s svojimi največjimi deli in bi se zato izpustilo nekaj manj pomembnih imen. A to je končno naša stvar, da sami tudi kaj storimo zase pred svetom. Prof. Ibrovac je storil dovolj. Dal nam je zgled in naša dolžnost je, da to delo nadaljujemo, da pokažemo plodove našega slovstva na svetovnem književnem trgu. Res je, da bi si želeli tu in tam kaj bolj značilnega (n. pr. pri Prešernu, Gregorčiču, Aškercu, Ketteju), a veseli nas, da čitamo v francoščini našo »Sočje«, »Napoleonov večer v Ljubljani« itd., ki pričajo tudi o naši narodni usodi neke o subjektivnem čustvovanju pesnikov, ki imajo, kar se tiče notranjega doživljanja, mnogo skupnega z vsemi svetovnimi pesniki. Svet nas bo meril po tem, kaj je v nas svetovnega in našega. Onim, ki bodo odpirali te liste z ljubeznijo, s kakšno so bili pisani, se bo odkrivala naša narodna duša. Oni, ki na nas gledajo s preziranjem in sovraštvom, tudi tu ne bodo dobili leka svoji mržnji. Nepristranski čitatelj pa bo moral priznati, da tudi na Balkanu ni doma samo barbarstvo, ampak da so v najtežjih dneh našega življenja poganjale »mokro-cvetoče rožice poezije« in da je med njimi mnogo opojnega eksotičnega cvetja, pa tudi že rafiniranih rož, ki spominjajo na evropski vrt.

Za delo te vrste je bil poklican baš mož tako širokega obzorja kot prof. Miodrag Ibrovac, ki pozna enako naš jugoslovenski kot svetovni literarni Parnas in ima doma in v tujini tako znano ime, da s tem jamči za svoje delo, da v polni meri odgovarja svojemu namenu.

Po naši zemlji

Celje

BRAVO!

Ah, ti Celjani! Vedno in vedno jih je treba bičati. Ko je imelo narodno delavstvo svoj kongres v Celju, je bilo videti par zastav viseti raz hiš. V nedeljo 7. julija pa so zborovali tisoči Svobodašev v Celju. Mesto je bilo okrašeno z zastavami, da še nikdar tako, niti ob državnih praznikih. Na hiši Ljubljanske kreditne banke in na Glavnem trgu št. 16 smo opazili celo hrvatske zastave na čast gostom. Mesto je bilo torej okrašeno, kot še nikdar, na čast gostom, ki so vzklikali: Živela sovjetska Jugoslavija! Živela sovjetska Rusija! Živijo Lenin! (čeprav je že umrl). Dol z vladjo! itd. Za hišo, v kateri bivajo, pa niso našli besede. — Bravo, Celjani! Ostanete pač vedno isti »Celjani«! Družnost!

Beltinci

Tudi priznanje. Naše Sokolsko društvo je obhajalo v nedeljo, dne 23. junija 1935 10-letnico svojega obstoja. Deset let trdega in nesebičnega dela se je proslavilo ponovno z delom, ki naj dokaže, da se je v društvu slej ko prej samo delalo in zopet delalo. Obračun tega dolgoletnega dela, ki je le razmeram primerno — uspešno, prepustim pristojnemu društvenemu funkcionarju. Namen današnjega dopisa je povsem drugačen.

Na sporedu slavnosti sta bile: 1. Akademija in 2. Otvoritev društvenega letnega telovadišča. K akademiji, ki je bila vzorno naštudirana in izpeljana in pri kateri so bile zaposlene predvsem naše pridne sestre, za kar naj jim služi ta upeh v priznanje, moram pripomniti, da je za Sokola v Beltincih — po 10 letih obstoja — uspevanje še vedno težkočeno, zakaj razlike v »uslugah« gotovih gospodov od raznih društev so tako velike in vidne, da se jih nikdar ne bi smelo prezreti. Gre se namreč za klavir, katerega je moralo društvo za akademijo pripeljati iz 4 km oddaljene vasi, kar je zadalo društvu kakih 300 Din izdatkov. Za malo društvo pač velika — žrtev. In čemu te razlike? Saj je starosta Sokola istočasno tudi predsednik krajevnega Rdečega križa!

Po dovršeni akademiji je bilo otvorjeno krasno letno telovadišče, ki tudi priča o 10 letnem delu. Po pozdravnem govoru br. staroste je povzel besedo okrožni prosvetar br. Velnar iz Murske Sobote. Orisal je trnjevo pot društva, ki pa je koncem koncev vendar-le kronana z — uspehi.

K začetku drugega decenija naj služijo današnjim in bodočim voditeljem beltinskega Sokola te smernice kot kažipot k nadaljnjim uspehom, ki jih zahtevajo veliki ideali, za katerih uresničenjem stremi — Sokolstvo. —ešče—

Hrastnik

KAJ JE PA TO?

Pred kratkim smo videli brezposelnega delavca, kako dela blazine nekemu občinskemu uslužbencu. Slučajno smo zvedeli, da je to prav za prav kaznen, ker je ta delavec, ki nima koncesije, bil kaznovan radi tega, ker je delal blazine. Tole je torej prav zabavna zadeva. Oblast kaznuje po zakonu človeka, ki moti obrt, samoupravni nameščenec, ki bi moral biti vzor državljanu, pa mu daje zopet prilike za isti delikt. Pa kaj to, samo da je korist. Za tiste, ki bi morali zakon najbolj spoštovati, pa kakor da zakoni ne veljajo.

Spoštovani samoupravni uslužbenec, ki se tako rad pohvali, kako zaupanje uživa pri merodajnih, naj pazi, da to zaupanje ne zapravi.

OPOZORILO.

Opozarjamo vse rudarsko delavstvo, da pri prihodnjih volitvah obratnih zaupnikov kandidirajo vsi tisti, ki žele narediti ob praznovolnih dneh več šihov. Kajti pri čitanju imen onih rudarjev, ki se odrekajo na ših ob praznovolnih dneh, se najpogosteje čujejo imena obratnih zaupnikov in sicer čim višjo šaržo ima zaupnik, tem več šihov zasluži. Najbolje pa je seveda biti predsednik obratnih zaupnikov. Za tega se rudarji kandidirajte!

Naša nova kulturna orientacija, ki se čim dalje bolj obrača na Francijo, je dobila s to antologijo nov dokaz naše volje, da spoznavamo svet kolikor mogoče v luči velike francoske nacije in nje kulture, in da nas spozna svet v jeziku, ki ga obvlada velik del kulturnih narodov. Vemo, da so antologije le šopki z vrtoč; oni, ki nas hočejo spoznati, morajo priti k nam. Upamo, da bo ta lepa antologija privabila k nam novih prijateljev lepe umetnosti, ki ima povsod pri nas svoj dom, da ga morejo obiskovati domačini in tujei, znanci in neznanici.

Trbovlje

Naša davčna praksa. — Vemo, da morajo biti davki, da more tako država z združenimi silami ustvarjati razna splošna dobra, biti pa morajo znosljivi. — Danes pa ne srečaš več nikogar pri nas, kateri ne bi nezadovoljen tarnal nad pretiranimi davčnimi odmerami. Kriv temu je pa v glavnem sistem in način obdavčenja, kateri ima pa lahko tudi dalekosežne posledice. — Tako imamo v našem kraju tri zdravnike, kateri so nastavljeni od Krajevne bratovske skladnice rudarjev. Do sedaj so izvrševali tudi privatno prakso za ne-rudarje, kar je bilo v veliko korist prebivalstvu. Sedaj so pa morali radi pretirano visoke davčne osnove preklicati svojo prakso, da rešijo tako svojo existenco, kajti uvideli so, da je borba z mrtvim paragrafom silno težka in da bi eventualna zmaga prišla prepozno... in kaj sledi iz tega! Privatniki, trgovci, obrtniki, financa, učiteljstvo, pošta itd. bodo morali romati — če bodo imeli denar — v Ljubljano k zdravniku; v nujnih slučajih jim bodo pa tudi vrata tukajšnje moderne bolnice, katero upravlja več zdravnik-kirurg, zaprta in bodo tako kot nekdanj, ko še bolnice ni bilo, med prevozom v Ljubljano umirali, ali pa prišli prepozno na operacijsko mizo.

To vendar ni bila in ne more biti želja zakonodajalca, ko je izdajal ono splošno naredbo. Naj bi se vendar prepustilo uvidnosti že sami davčni upravi, da izvaja to naredbo krajevnim potrebam in zahtevam primerno, jo olajša ali pa celo poostri. — smelo trdimo, da se pri nas nikdar ne bode mogel naseliti privatni zdravnik, ki bi živel le od svoje prakse, ker mi dovoljno poznamo razmere in prilike v naši dolini. Zato kličemo v skrajni sili merodajnim oblastim: na pomoč! Končno še pripominjamo, da izhaja ta dopis brez vednosti in brez vsakega vpliva od strani tukajšnjih zdravnikov, katerim morda niti ne bo ljubo, da jih vlačimo po javnosti in štejemo njihove denarje — pa naj nam oprostite: borimo se le za svojo kožo!

Blanca

Enako kot lani je tudi letos na pobudo NO in s požrtvovalnostjo njenih članov na predvečer Vidovega dne zagorel na Blanci mogočen kres v spomin na usodepolni dan 1. 1389. Brat tajnik NO je v jedrnatih besedah navzočim tolmačil pomen tega zgodovinskega dne. Sodelovala je tudi številna šolska deca pod vodstvom tuk. požrtvovalnih učiteljev ter z narodnimi pesmicami pozivila to svečanost. Pogrešali smo pa onih občanov, ki bi bili najbolj upravičeni, da prisostvujejo pri enakih prilikah. Tem kličemo: »Na svidenje v bodočem letu!«

Čim so nastopile počitnice, čutili je tudi tu v tem sicer mirnem zatišju val sproščenosti. Nekoliko preveč navdušenja za inozemstvo pokazuje pogostokrat tu mudeči se nadebudni mladenič s tem, da čisto demonstrativno pozdravlja ter izziva s klicem »Heil« in to celo v javnem lokalu ter ob asistenci oseb, ki so do včeraj kazale svoj veliki, edino pravi nacionalizem in tudi onih, ki komaj čakajo, da svojo narodno zavednost pokažejo s svojim vzornim švalčarenjem (popačena nemščina). Svetujemo za enkrat tem ljudem, da svojo strast nekoliko krotijo in je ne trosijo na debelo, sicer se o prvi priliki kaj več pomenimo.

Čitateljem in naročnikom!

Razmere, ki vladajo v ljubljanskih tiskarnah so proti naši želji in volji zavrele izdajanje »Pohoda« Dočim številka z dne 20. pr. meseca sploh ni mogla iziti zaradi ustavljenega dela v tiskarnah, nam je uspelo doseči, da so stavili del »Pohoda« v neki drugi tiskarni. Če bi ne prišla vmes višja sila, ki nam je izdajo zadnje številke »Pohoda« čisto onemogočila, bi bil »Pohod« dne 27. pr. m. v redu izšel.

Ker delo v tiskarnah deloma še vedno počiva izide ta številka le na dveh straneh in to z materialom, ki ga imamo na razpolago iz rezerv za take številke. Prihodnja številka izide v redu na štirih straneh z aktualnimi članki.

Vse cenj. naročnike in čitatelje pa prosimo, da nam oprostite. Uredništvo se trudi, da uredi vso stvar na način, ki bo naše naročnike vsestransko zadovoljil.

Uprava »Pohoda«.